

Skovbrugsberetninger.

Det nordlige Sjælland.

(Fra 6te Kronborg Skovdistrikt).

Den usædvanlig strænge Vinter, som tillige udmærkede sig ved at Frostene ikke veglede med Is, saa at den faldne Sne blev liggende indtil Frostens Ophør, var i mange Henseender meget generende for Skovarbejdet og overmaade besværende for Arbejderne, der maatte vade i dyb Sne til og fra Arbejdsstederne med deres tunge klobede Træstøvler, og leve hele Dagen af frossen Mad. Gjennemhugninger og yngre Bevøninger, navnlig af Naaletræ, maatte ganske opgives, indtil Sneen var borttøet, og som Følge deraf kunde de ikke udstrækkes saa vidt, som man kunde ønske. Skovningen af Favnbrænde frembød ingen væsentlig Vanstuelighed, endstjøndt det altid er mindre behageligt at skulle lade det stable med den Sne, der uundgaaeligt hænger fast ved Stykkerne, fordi det i saa Tilfælde maa stables med Overmaal, hvis det skal kunne staa Maal, naar Sneen er optøet, og Maalet bliver derfor tilbøielig en Skjønssag. Paa den anden Side medførte denne Vinter ogsaa Fordele for Skoven, da Snelaget i høj Grad beskyttede den unge Opvæxt mod Bestadigelse, saavel ved Skovningen, som ved Transporten, der næsten udelukkende foretoges med Slæder; og uagtet temmelig betydelige Kvantiteter af Favnbrænde skulde transporteres til Esrom Kanal, gif disse Arbejde saa raff fra Haanden, at der med Februar Maanedes Udgang kun stode ubetydelige Nester tilbage i Skovene.

I en Egn som denne, hvor Tørvetilvirkning drives efter en meget stor Maalestok, har en streng Vinter langt ringere Indflydelse paa Afsetningen og Prisen paa de Effekter, der skulle affættes til Omegnens Brændselsforbrug, end en vaad Sommer, som kan hæmme Tørvestjæringen, og gjøre det umuligt at saa den skaarne Tørv tilstrækkelig tørret. Det var ogsaa først ved

Auktionerne i Februar og Marts, da den opfkaarne Tørv var medgaaet, at man kunde spore en livligere Efterspørgsel efter Kvas og Udhug, som ved disse Auktioner betaltes med Priser, som man uafhængig af denne Egn's Skovrigdom maatte kalde gode, og jeg bestrykes stadig i min Overbevisning om, at naar Tørvemoserne om en Sne's Aar ere ganske eller tilbels opbrugte, vil det vise sig, at ej engang denne Del af vort Land, som er den skovrigeste, vil producere mere Ved end der behøves.

Kulturarbejderne maatte standses tidlig, da vi allerede i Oktober havde saa stræng Frost, at Jorden blev haard, og Foraaret tøvede længe med atter at optø den meget tykke frozne Skorpe. Det kolde Vejr har dog holdt Vegetationen saaledes tilbage, at man meget længe kunde vedblive med Plantningen, og i de lange Foraarsdage har man kunnet faa meget udrettet, saa at alt, hvad der maatte forsømmes i Efteraaret, nu er indhentet.

Naar undtages at de unge Graner, saavel i Skoven som i Planteskoler, hvor de have raget op over Sneen, ere blevne røde paa Naalene, samt at Frosten har hævet en Del Frøplanter af El, Birk og Gran op af Jorden, har jeg ikke kunnet opbage nogen Skade af Vinteren paa Kulturer. Selv de i en af mine tidligere Meddelelser omtalte Edelgraner, der, efterat være saae i Foraaret 1870, først fremspirede da rigelig Regn faldt i September Maaned, ere for en stor Del godt overvintrede.

Ej heller har den ældre Skov lidt nogenstomhelst Skade, og Snetryk har kun i ubetydelig Grad fundet Sted i enkelte yngre Granplantninger, hvor Sneen har været ophobet i store Driver.

Naar vi i lang Tid have Snelæg, vil man vel aldrig ganske kunne undgaa, at Mus bestadige unge Træer, og saaledes er det ogsaa gaaet iaar, men Skaden er meget ubetydelig. I en blandet Opvæxt af Edelgran, Bøg og Aonbøg i Højbjerg Hegn ere Musene faldne over den sidstnævnte Træart, som de have afbarket, men dette er ligegyldigt, da Aonbøgene alligevel skulde fjernes, og da der er tilstrækkeligt af de andre Træarter til at danne en fuldstændig Bevogning. Vandrotten viser sig endnu forðærvelig paa flere med Aft beplantede Moser, og det uagtet jeg har sørget for at intet staaende Vand findes i Grøfterne. Den maa altsaa kunne undvære Vand og nøjes med fugtig Jord.

Efterat Kulturer med Aft, Bøn, El, Birk og Lærk ere begyndte paa 6te Kronborg Distrikt, kan jeg ikke længere give Bildtet noget godt Studsmaal, og uagtet Bildtstanden her ingenlunde kan kaldes stærk, er den Skade, den afstedkommer

baade ved Fejning og ved Bid, meget større, end den burde være; men foruden at bestadige de nævnte Træarter har Bildtet i denne Vinter, hvor Knopperne af de enaarige Bøge naaede op over Sneen, afbidt disse, ligesom Harerne have bestaaet de unge Bøgeplantninger stærkt. De Bemærkninger om Bildtets Forhold til Skovbruget, der ere fremsatte i dette Tidsskrift af —h, kan jeg derfor ganske tiltræde, og det maa kun betragtes som Bevis for hvorledes Jagtlidenstab kan forblænde Folk og forvirre deres Begreb, at denne med de faktiske Forhold nøje stemmende Afhandling kunde blive Gjenstand for et heftigt Angreb. Sandheden er og bliver den, at Bildtstand er en kostbar Luxus, som hverken stemmer med Skovbrugets eller Agerbrugets Lær. I Stove af saadan Udstrækning som de herværende er det ikke let at reducere Bildtstanden indenfor passende Grænser, og det har ikke været mig muligt, hverken for Raavildtets eller Daavildtets Vedkommende at naa nogen synderlig Indstrækning, men ved en fortsat slittig Brug af Bøssen vil forhøjbentlig Maalet kunne naaes, saa at Plantningerne kunne faa Lov at vore i Fred.

Det i tidligere Dage almindelige Erhverv: „at tage en Pind i Skoven“, er nu saa godt som ophørt i denne Egn. Nar-sagen hertil maa sikkert væsentlig søges i, at Indgreb i Skov-ejernes Ejendomsret nu ifølge Lovgivningen er Thveri, medens det tidligere var Skovforbrydelse, og efterat Erfaringen har viist, at denne Industri bringer for ringe Fordel i Sammenlig-ning med de Tab og Ubehageligheder, man udsætter sig for ved at drive den, er den ganske naturlig bleven opgiven som ikke lønnende.

Efterat Bøgenes Knopper nu ere temmelig udviklede, er det sikkert, at enkelte Træer hist og her ville give en Del Blomster, som, hvis Vejrtilstand bliver gunstigt, kunne give saamegen Olden, at det kan blive til god Hjælp for Planteffoler paa Steder, hvor sidste Oldenaar ikke har givet Planter i tilstrækkelig Mængde. Egene ere rigelig forsynede med Blomsternopper, men især love Birk, Rødel og Hvidel en overordentlig rigelig Frøbæring, hvilket er saameget mærkeligere, som Ellen blomstrede paa en Tid, da Temperaturen om Natten ofte gik ned til -5° . Hunraklerne udvikle sig raff efter Blomstringen, saa at man kan haabe, at Befrugtningen er lykkes uagtet det tilsyneladende ugunstige Vejrtilstand. Løn, Alm og Aft ville ogsaa iaar give Frø i tilstrækkelig Mængde. Hvad Naaletræerne angaa, saa har Lærken blomstret rigelig, Fyrren lover ikke nogen betydelig Mængde Kogler, og Edelgranen har en Del Blomsternopper ligesom Rødgranen. Endnu kunne dog mange Omstændigheder indtræffe, som

kunne foranledige, at de gode Udsigter til at samle Frø af de fleste Løvtræarter, hvortil vi trænge meget i disse Skovegne, hvor Træarternes Antal er meget ringe, kunne blive til Intet, men man er dog berettiget til at nære det bedste Haab.

Maarum d. 9de Mai 1871.

N. Holten.

Fra det vestlige Sjælland.

Det har været en lang Vinter for Skoven; Løvet faldt tidlig i Efteraaret, og endnu idag — d. 16de Maj — er det kun enkelte Bøge, der ere grønne. Jeg mindes kun et Foraar med saa sent et Løvspring, det var 1861, da jeg ikke havde seet Spor af Bøgegrønt førend d. 15de Maj, da jeg opdagede en lille udsprungen Kvist. Jaar havde vi her det første Bøgegrønt, dog næppe helt udfoldet, den 8de Maj, og noget af det første var mærkelig nok nogle smaa Skud paa et Kævle i en Klobsbunke, som var hugget forrige Vinter og altsaa havde ligget afhugget hele Sommeren over. Vinteren har som bekjendt ikke alene været lang, men ogsaa stræng; Frosten begyndte den 29de November og vedvarede til Midten af Februar, kun afbrudt af 3 Dages Tøvej i December. Snefaldet begyndte Juleaften og fortsattes af og til, indtil Snelaget i Skoven naaede en Tyktelse af c. 15".

Skovningsarbejderne gik imidlertid deres Gang, uforstyrrede af Vejret, naar undtages at Gjennemhugningen afbrødes, medens Sneen laa højest, og Arbejdsfolkene fattes midlertidig til Hovedskovningen. For Transporten har Vejret været gunstigt, da Vejene have været faste af Frosten, og en stor Del Brænde er kjørt ud paa Slæde. Paa Distrikter som dette, med store Skove, der altsaa kræve store Bejlsængder, og hvor Jorden tilmed for største Delen er leret, spille Udgifterne til Skovvejene en stor Rolle, og den Besparelse, der opnaaes ved et gunstigt Vejr, er meget betydelig. Man skalde tro, at den strænge Vinter havde foraarstaget livlig Efterspørgsel efter Brænde, og at Priserne havde været gode, men det har ikke været Tilfældet; Priserne have været slaaue, hvortil den Omstændighed nok har bidraget noget, at der er salbudt mere Brænde end i de sidst foregaaende Aar, da det blev anseet for rigtig at tage en større Mængde paa Forhængsfladerne for at skaffe fornøden Lys og Luft til de unge Bøgeplanter.

Uagtet Gulgravning og lignende Kulturarbejder maatte høre tidlig op paa Grund af Frosten i Efteraaret, er her dog

plantet bethdeligt, da Tiden i Foraaret til Gjengjæld har været saa langt dertil. I samme Overbrev, som jeg omtalte i forrige Skovbrugsberetning, er en ny Part indtaget til Beplantning, hvor der er plantet omtr. 60,000 Rødgranplanter i Huller, der ogsaa ere graveede i Foraaret. I Planteskolerne er udfoldet en bethdelig Virksomhed og navnlig omprøvet en saa stor Mængde Bøgeplanter (omtr. 400,000 Stk.), som det har været muligt at skaffe Plads til, men adskillige Frøbede maa staa over til næste Aar af Mangel paa Jord til Omprøvelse. Uagtet Bogen i disse Bede kom saa godt op, som man næsten kunde tænke sig det, er der dog adskillige Bog, som nu først komme op i den tætte Brimmel af Planterne fra ifjor. I Planteskolerne ere vi her meget plagede af et Ukrud, Følsod (*Tussilago Farfara*), som udbreder sig med rivende Hurtighed navnlig paa leret Jord; den maa rimeligvis være en Plage flere Steder, da jeg har seet, at dens Udryddelse er gjort til Gjenstand for Diskussion i Aarhus Landbosforening; det blev der anbefalet at plukke Blomsterne af om Foraaret, saa snart de vise sig, og det kan muligvis hjælpe til at hæmme dens videre Udbredelse, men til at udrydde den, er Midlet vistnok for svagt; jeg har brugt at lade Jorden grave om Efteraaret med Staalgreb, med hvilket Redskab det er langt lettere at rense Jorden for Rødder end med Spaden, og saa lade Børn gaa efter Greben og pille Rødderne af; det har hjulpet noget, uden dog at være tilstrækkeligt, men jeg ved intet bedre Middel.

Jeg har iaar for første Gang saaet lidt Frø af *alnus cordifolia*; jeg har saaet det fra J. A. Benzien, som kun kunde skaffe mig 5 Lod; paa hans Prisfortegnelse stod det opført til 48 β pr. Pd.; da jeg havde bestilt Frøet, fik jeg at vide, at det vilde komme til at koste 9 Rd. 2 \mathcal{L} pr. Pd. foruden Fragt m. m., og da jeg fik Regning paa de 5 Lod, var Prisen steget til mere end det dobbelte: 4 \mathcal{L} pr. Lod, altsaa 21 Rd. 2 \mathcal{L} pr. Pd. —, saa Frøets Prisbillighed skal i ethvert Fald ikke lokke Nogen til at forsøge denne Træart.

Vinteren med sit Snelag har sikkert været heldig for de unge Planter, navnlig for de unge Bøgeplanter; med nogen Sikkerhed kan det dog først afgjøres, naar Planterne ere sprungne ud, og endnu er det kun en ganske enkelt, der er brudt. I Plantebedene ere mange Planter frozne op i Vinter eller i det tidlige Foraar, men det skeer hvert Aar.

Da her endnu i den ældre Skov findes beffadigede og forværvede Træer, har Stormen forarsaget en Del Vindsælber; ikke alene Grene ere nedblæste, men Stammer ere ogsaa omblæste eller knækkede, dog næppe i større Omfang end almindelig-

lig. Iøvrigt tror jeg ikke, Skoven har lidt noget af Snetryk el. lign.

Uagtet det i Efteraaret tegnede til, at Musene vare tilstede i stor Mængde, have de dog heldigvis ingen Skade gjort af nogen Betydning. Derimod har Vildtet gjort meget betydelig Skade, navnlig paa Rødgranen, da det er den Træart, hvormed de største Kulturer foretages. Vildtet selv har lidt overordentlig meget i denne Vinter, og meget er omkommet af Sult og Kulde. For Skothyveri har her været god Fred.

Der er ingen Udsigt til nogen rig Oldenhøst, skjønt der nok er Blomster eller Blomsterknopper paa enkelte Bøgetræer, saa at der muligvis kan santes nogen Bog til Planteffolerne. Da vi nylig have haft Olden og ere saa godt forsynede med Bøgeplanter, maa vi vel ogsaa ønske at være fri for et Oldenaar, som altid forarsager et betydeligt Tab i Tilvært. Som Exempel paa stærk Tilvært maa det sluttelig være mig tilladt at anføre en kanadisk Poppel, som jeg for 11 Aar siden satte heri Gaarden (plantet som Sættefang); den blev fældet i Vinter og anvendt til et Pumpetræ; den holdt 16" i Tværmaal, og de 11 Aarringe havde tilsammen en Tykkelse af $7\frac{1}{2}$ ".

Sammerøvd d. 16de Maj 1871.

Spandet.

Lolland-Falster.

(For Sommerhalvaaret 1870).

Vejrforholdene kunne just ikke siges at have været meget gunstige for Vegetationen. I Forairstiden vare Temperatur- overgangene baade pludselige og stærke, og hvis derfor ikke de første Foraarsmaaneder havde været mere end almindelig kolde, saa at Plantelivet af den Grund kom til at udvikle sig noget senere end ellers, vilde Træernes Væxt sikkert være bleven sat betydelig tilbage. Midsummeren, navnlig sidste Halvdel af Juli og Begyndelsen af August, var baade hed og tør, hvad der var saa meget uheldigere, som de tvende foregaaende, tørre Somre havde bevirket, at Jorden kunde trænge til al den Fugtighed, den kunde erholde. Alligevel har Træernes Tilvært i det Hele taget været bedre, end man havde Grund til at vente. Naar undtages Bøgen, der muligvis er sat tilbage ved det foregaaende Aars Rigdom paa Bog, kan Tilværten i den ældre Skov sættes lig et Middelaars. I de yngre Bevoringer, saavel af Bøg som af Eg, Aft, El og Naaletræ maa Tilværten kaldes ret

gunstig, og om den unge Egeskov meddeles der endog baade fra Falster og fra den sydlige Del af Volland, at den iaar har været usædvanlig frodig.

Forrige Aars Rigdom paa Bøg er bleven almindelig benyttet. Her paa Knuthenborg blev der indsamlet 31 Tdr., hvoraf omtrent 14 Tdr. bleve saaede i Planteskolerne, og Resten blev saaet i Baarsjød. Overalt ere Bøgeplanterne komne fortrinlig op; men med Hensyn til Saaning af Bøg i Baar- eller Vintersjød vil denne Fremgangsmaade, trods sin Villighed, dog ikke ubetinget være at anbefale, fordi Musene, der have Tilhold i Græsset, som man formedelt Bredsaaning ikke kan bortskaffe, Aar for Aar kunne anrette en uhyggelig Ødelæggelse paa de unge Planter. Anderledes forholder det sig med samme Kulturmetode med Agern, efter som Musene langt fra ere saa flemme til at angribe de unge Ege som Bøgeplanterne.

Virningen af den i Skovbrugsberetningen for Sommerhalvaaret 1869 omtalte nye Skovharve har de fleste Steder vist sig ualmindelig god. Hvor Træernes Stilling har været som den burde, ere de unge Bøgeplanter komne frem i tusindvis, og det er næppe overdrevent, naar der siges, at Harven allerede flere Gange er bleven betalt alene ved dens Benyttelse i det allerførste Aar.

Saa vel fra Falster som fra de fleste Steder her paa Volland lyde Efterretningerne ret gunstige om de i Efteraaret 1869 og Foraaret 1870 foretagne Plantninger. Som oftest viser det sig, at under lige Forhold lykkes Løvtræplantning bedst om Efteraaret og Naaletræplantning bedst om Foraaret*). Alligevel bør der dog altid tages Hensyn til Terrainforholdene, saaledes at man paa lavtliggende og fugtige Steder helst bør vælge Foraarsplantning og paa højtliggende og tørre Steder Efteraarsplantning.

I Planteskolerne ere navnlig Frøbedene med Bøg, Rødgran, alm. Fyr, Bjergfyr, østerrigsk Fyr, Hvidgran og Hvidel fortrinlige. Her paa Knuthenborg ere i Særdeleshed Hvidellene, men vel at mærke af Frø, som vi selv have indsamlet, komne op i en saa ualmindelig Mængde, at vi til Foraaret lavt regnet maa faa til Udprickling mindst 100,000 Hvidelle. Som Forsøg have vi i Foraaret optaget i Skovene en Del af de unge Bøgeplanter, der endnu vare i Besiddelse af Frøbladene, og priklet disse ind i vore Planteskoler. Disse

*) Lærken gjør dog en Undtagelse, da denne altid formedelt dens tidlige Løvspring bør være henvisst til Efteraarsplantning.

unge Bøge faa i det Hele taget særdeles godt, og det er jo ogsaa naturligt, at denne tidlige Omprickling maa kunne lykkes, eftersom de store, kjøbede Frøblade indeholde saa megen Næring for den spæde Plante, at denne i den første Periode efter Omplantningen ikke behøver at stille store Fordringer til dens Rødders Funktioner.

Fra et Distrikt i det sydlige Holland meddeles der, at man har gjort Forsøg paa at indføre *Ailanthus glandulosa*, men at denne Træart ikke viser sig haardsfør i sin Opvært, idet en Del af Træet hvert Aar angribes af Frostene. Saavidt mig bekendt, er dette Træes Ved ikke i Besiddelse af saadanne Egenskaber, at der kan være særlig Grund til at lægge Vind paa det. Var Veddet derimod godt, troer jeg ikke, at man burde lade sig affrække fra Forsøget formedelst den Skade Frostene bevirker; thi det unge Træ er i Besiddelse af en stor Reproduktionsevne og opnaaer efter nogle Aars Forløb tilstrækkelig Styrke til at modstaa Vejrligets Indflydelse. Stjønt *Ailanthus glandulosa* har hjemme i Japan og Kina, har det viist sig, at den dog godt kan trives her, og man har i alt Fald een Gang faaet den til at blomstre hos os, nemlig 1857.

Blandt Insekterne er det iaar kun Oldenborrene, der ere bemærkede i større Mængde, men de have dog ingen Steder taget saa stærk Overhaand, at de have gjort Eggestoven, som de fortrinsvis have angrebet, nogen synderlig Skade.

Her i Stiftet har der de fleste Steder været en stor Rigdom paa Agern. I Keslev Skov paa Falster, hvor der ifjor var en Mængde, har der iaar kun været ubetydeligt af disse. Det synes heraf at fremgaa, at det ikke alene er Vejrliget i de forskjellige Aar, men ogsaa Jordbundens Bestaand og Træernes Stilling, der betinge Træernes Frøbæringsperioder, og at disse altsaa kunne være forskjellige endog i nærliggende Egne af samme Land.

Her paa Knuthenborg Skovdistrikt have vi ophørt med at lægge de tidligere saa almindelige Træbroer, hvis Anvendelse kun kan forsvares, hvor Trædækket ligger frit, men ikke, naar dette bliver skjult af et tykkere eller tyndere Jordbække, hvilket endnu mange Steder er Tilfældet, begrundet paa et utidigt Kniberi; thi Træet raadner efterhaanden væk, og bliver der derfor ikke ført et nøje og næsten dagligt Tilsyn med de mange Broer og Overtjørskler, vil man i sine Stove have Maser af Faldgruber baade for Heste og Vogne, hvilket nødvendigvis maa bortfrømme Rjøberne. I de Egne, hvor Stenene ere billige, ere Stenkisterne almindelige, men hvor man som her ikke kan faa en saadan med f. Ex. 15" Høining og 5—6 Mens Længde

lagt billigere end 17—22 Rd. Stk., er det heldigt at kunne ty til andre Midler. Et saadant har man i de glacerede Rør med Muffe, ved Hjælp af hvilke man paa en Gang kan lægge billige, stærke og varige Overtjørsler, som godt kunne erstatte endog ikke altfor store Broer. Rørene ere i Reglen godt 1 Alen lange og kunne erholdes af næsten alle Dimensioner. De lægges saaledes, at alle Mufferne vende til den Side, hvorfra Vandet kommer. Man maa sørge for, at Rørene komme til at ligge med samme Falb som Grøften og i en aldeles ret Linie. Jorddækket bør dernæst ikke være under 1 Alen, da man ellers kan staa Fare for, at Rørene blive itultørte. Rørene renses let med en Rjæp af Ledningens Længde, og dette er en Hovedfordel i Sammenligning med den besværlige Oprensning under Stentisterne.

Priserne paa de glacerede Rør med Muffe ere herovre pr. Stk.:

3" Rør	"	Rd. 2	Ɔ	"	β
4" —	"	— 2	"	6	"
6" —	"	— 3	"	8	"
9" —	"	— 5	"	12	"
12" —	1	— 3	"	8	"
15" —	2	— 3	"	4	"

Jordarbejdet er ikke kostbart og vil sjældent kunne udtræve mere end $\frac{1}{2}$ til 1 hel Dags Arbejde for hver Overtjørsel. Sluttelig vil jeg blot tilføje, at paa Grund af Rørenes glatte Sider, vil ventelig en 12" Ledning kunne yde mindst samme Nytte som en Stentiste med 15" Lysning.

Knutthenborg i November 1870.

Schleppegrell.

For Vinterhalvaaret 1870—71.

Undtages nogle stærke Sneorme, som ledsagedes af en ualmindelig stræng Kulde, der ofte fik Thermometret til at synke endog under $\div 15^{\circ}$ Reaumur, og som i Begyndelsen af Februar besværliggjorde næsten alt Arbejde i det Frie, har Vejr- liget i det Hele taget været heldigt for Skovningsarbejderne. Disse ere derfor ogsaa gaaede rast fra Haanden, saa meget mere som Arbejdskraften i denne Vinter har været mere end almindelig rigelig. Kun paa de Steder, hvor Gjennemhugningerne af de unge Bevogninger og Gjerdsels-hugningerne ere blevne paa- begyndte for sent, er der med Hensyn til Skovningsarbejdernes Gang fremkommet Besværligheder over den højtliggende og lang- varige Sne. Vejene have i denne Vinter været usædvanlig gode, og derfor kunde og burde de solgte Effekter have været bort-

førte af Stoven inden Maj. Aarsagen til, at der selv under gunstige Forhold som iaar, endnu paa denne Tid henligger en Del Effekter paa mange af Stovdistrikterne, maa vel nærmest søges i den Omstændighed, at man mange Steder har affkaffet den tidligere saa almindelige, for den mindre Bemidlede saa fristende, men meget uheldige Kredit til Mikkelsdag og i det Sted fordret Effekterne betalte forud for disses Ublevering. Der har ved de fleste Auktioner viist sig en noget større Kjøbelyst end i de nærmest foregaaende Aar, og der er for Brændet i det Hele taget opnaaet ganske gode Priser; men de have dog alligevel ikke været saaledes, som den lange og strænge Vinter gav Grund til at vente. Aarsagen hertil maa søges dels i de rigelige, ældre Beholdninger, dels i de sidste Aars uheldige Hvedehøst, der har bevirket en større Sparommelighed og Uengstelse for at kjøbe.

Vejret i Efteraaret har været meget gunstigt for Plantningen, og Kulturarbejderne bleve derfor ogsaa fremmede med større Kraft end ellers.

Hvor Jorden har været fugtig, have de unge Kulturer lidt en Del ved Opfrysning, men i det Hele taget have de dog ligesom den ældre Skov overstaaet Vinteren særdeles godt. Kun fra det sydlige Lolland er det mig meddelt, at Granplantninger navnlig imod Øst have lidt en Del af Snetryk.

Den højtliggende Sne har i Vinter givet Musene god Lejlighed til at afgrave Barken af de unge Planter. Det er i Særdeleshed Bøge- og Aonbøgeplanter, som deres Udelæggers have ramt, og navnlig er dette Tilfældet paa de Steder, hvor Musenes Fjender ikke findes f. Ex. paa nogle mindre afsides liggende Der og paa nogle større Strækninger, hvor der fredes om Fasaner.

Da en stor Bildtstand ikke kan taales, hvor der skal være et rationelt Skovbrug, er Bildtets Antal paa Grevskabet Knuthenborgs Skovdistrikt bleven i den Grad formindsket, at der her ikke længere kan blive Tale om Bildtskade af nogen større Betydning. Fra det sydlige Lolland klages der over, at Hærerne have gjort Stade paa Bøgeplanteskolerne.

Der er Grund til at vente rigeligt Frø af Hvidel, Aft, Elm og Hvidtjørn og paa enkelte Steder ogsaa af Eg.

Fra 1868—70 have Priserne paa Egeslibstømmer kun været ringe. Det fortjener derfor at fremhæves, at der i dette Foraar har været saa stærk Efterspørgsel paa Skibstømmer, at hele vor Beholdning, med Undtagelse af et lille Restparti paa omtr. 2000 Rbf., allerede nu er bleven solgt og det tilmed til rigtig gode Priser. Gjennemsnitsprisen for Tømmeret, leveret

ved Kranen i Vandholms Havn, har været omtrent 4 K 2 B pr. Kbf. , højeste Pris 1 Kd. pr. Kbf. , laveste 3 K 6 B pr. Kbf. Trods det kolde Vejr har man allerede for omtr. 8 Dage siden kunnet begynde med Barkningen. Vil Høstningen lykkes, er der iaar Udsigt til et bedre Udbytte end isjor; thi ogsaa paa Egebarken synes Priserne at være i Stigning.

Knuthenborg Skovriderbolig den 15de Maj 1871.

Schleppegrell.

Fra Fyen.

Naar undtages største Delen af Februar Maaned, da det vedholdende stærke Snefog spærrede alle Veje og lagde Beslag paa al Arbejdskraft til Snekastning, og i hvilken Tid det ogsaa var forbunden med ikke ringe Besvær at udføre Skovningsarbejderne, har Vejrliget ellers været temmelig gunstigt for disse. En jevn Frost siden Slutningen af November og det mindre betydelige Snefald, der tog sin Begyndelse i Slutningen af December, gjorde med saa Afbrydelser Vejene udmærkede at kjøre paa, indtil som ovenansført det stærke Snefog indtraadte. Da standsede al Transport, og først efterat al Sneen var tøet bort blev det igjen muligt at komme frem med Læs paa makadamiserede Veje; de almindelige Jordveje forbleve aldeles ufremkommelige helt hen i Foraaret. Salget af Skoveffekterne paavirkedes ikke i nogen væsentlig Grad af den usædvanlig strenge Vinter. Tørt Favnbrænde var en Tidlang meget efterspurgt; men de grønne Brændselseffekter vare næsten i endnu lavere Pris end den foregaaende Vinter.

Efteraaret var ganske heldigt for Udførelse af Plantningsarbejder navnlig paa højtliggende Terrain og lette Jorder, hvor den rigelige Regn ikke generede, hvilket derimod var Tilfældet paa Moser og lavtliggende Arealer. Foraaret har derimod med Undtagelse af en kortere Tids mildt Vejr i Midten af Marts Maaned paa Grund af den derpaa indtrædende og til Dato vedholdende Kulde frembudt en Del Forsinkelse i Arbejdet og kan i det Hele ikke siges at love heldige Resultater.

Saavidt man kan skjønne, have de unge Kulturer overstaet Vinteren godt; dog ere sine Steder Planterne frosne op. Ikke saa Planter af indførte Træarter have bestaaet denne Vinters Prøvelser. Blandt dem, der have viist sig fuldkommen haardføre, saavel i 1 Aars Frøbed, som 5—8 Aars gamle Exemplarer, skal jeg særlig nævne den saavel for sin raske Væxt og

sit smukke Udseende som og med Hensyn til sit Veds Fortræffelighed berømte nordvestamerikanske Gran Picea Douglasii.

Storm eller Snetrøf vides ikke at have anrettet nogen videre Skade paa ældre Stove, navnlig hvor vel ført Gjennemhugning har givet Træerne passende Forhold mellem Stamme og Krone, og hvor Beliggenheden ikke har været meget udsat.

Musene have atter i denne Vinter viist sig som meget farlige Fjender i Løvtrækulturer og Planteskoler, og navnlig hvor der har været højt Græs om eller i Nærheden af Planterne; der er derfor al Anledning til at forstyrre dette deres Tilholdssted ved Græssets Bortfjernelse om Sommeren.

Den Skade, Bildtet har anrettet, overgaaer al Beskrivelse. Da Sneen dækkede Markerne, og Kulden tvang Dyrene til at søge Ly i Stoven gif det ret ud over Kulturer og Planteskoler, som de næsten alle Steder have afknoppet totalt. De Træarter, der især efterstræbtes, vare: Ebelgran, Aft, Løn og Røbgran. Det eneste virksomme Middel er Plantens Bestrygning med Kulltjære, men dette maa udføres med Forsigtighed, for at Planten ikke skal stades lige saa meget derved som ved Bildtbibdet.

Skovthveri vides ikke at have fundet Sted i nogen mærkelig Grad.

Vi faa vistnok atter i Aar en Del Bog; maasse ville Aft, Løn og Birk ogsaa give nogenlunde rigeligt Frø.

Langesø Skovridergaard i Maj 1871,

C. Bloch.

Fra det nordlige Jylland.

(For Sommerhalvaaret 1870).

Paa det buderupholmske Distrikt synes Vejrforholdene ikke at have havt nogen væsentlig skadelig Indflydelse paa Tilvæksten i den ældre Bøgeskov og i den ældre Dpvært, derimod har den unge Dpvært lidt betydelig af Sommerens Tørke, og Tilvæksten i Naaletræskoven har været ringere end i almindelige Aar.

I sidste Foraar er paa dette Distrikt, som sædvanlig, udført ikke ubetydelige Naaletrækulturer, saavel ved Saaning som Plantning, ligesom større Arealer i Lyshugsterne ere blevne besaaede med Bogolden i kulegravede Rønder og efter Korbriven. Vejret begunstige Arbejdets Udførelse, og da det udsaaede Frø saavel som Bogoldenen begyndte at fremspire, og de udsatte Planter at flaa godt an, imødefaa man et heldigt Resultat af de

foretagne Kulturarbejder, og navnlig glædede man sig til at se en frodig Opgrøbe efter det store Oldensald forrige Efteraar, til hvis Modtagelse Skovbunden paa betydelige Strækninger var bleven forberedt med Tromleharven. Men Regnen udeblev, og vedholdende Tørke tilintetgjorde meget af de gode Forventninger. Den i Kulturgrøfterne og efter Korsriven udsaaede Olden spirede vel rigelig frem, og ligeledes saaes en god Del Planter paa de med Tromleharven bearbejdede Strækninger; men hen paa Sommeren og i Efteraaret svandt Planterne bort, og kun i Kulturgrøfterne levedes et nogenlunde tilstrækkeligt Antal, hvorimod de unge Planter alle andre Steder i Skoven, paa saa Ubetydeligheder nær, visnede bort, saa at der efter det store Oldensald ifjor kun er bleven ganske lidet naturlig Opvæxt i Behold. Det udsaaede Naaletræfrø paa Hødebund spirede godt og har holdt sig nogenlunde, og ligesaa have de udplantede Gran udholdt Tørken, ihvorvel Væksten ikke er videre kraftig; derimod er af forrige Aars Plantninger meget gaaet til Grunde i denne Sommer. Mærkeligt er det, at Plantestolerne have kunnet udholde Tørken, thi Planterne efter den der foretagne Udsæd, saavel af Bogolden som af Naaletræfrø, have holdt sig fortrinligt, saa at man dog der har et godt Forraad af Planter til Brug i de følgende Aar.

Paa dette Distrikt er der tidligere gjort Forsøg med flere forskellige Kulturmetoder, navnlig har Tueplantning, eller den saakaldte manteuffelske Methode, været anvendt i temmelig stort Omfang. Men da denne Methode er noget kostbar, og man har fundet, at de saaledes udførte Plantninger paa Haardbund ikke vise bedre Fremvæxt end Plantninger i almindelig gravede Plantehuller, bruges den nu kun paa Moser og fugtige Lavninger, hvor den er særdeles at anbefale. Til Bøgekulturer, saavel Saaning som Plantning, anvendes her nu Kulturgrøfter 15—16 Tommer brede og dybe, og til Naaletrækultur bruges almindelig gravede Plantehuller, $\frac{1}{2}$ Alen i Kvadrat og ligesaa dybe.

Der har ingen Forsøg været anstillet med fremmede Træarter. *P. inops* eller *montana*, *austriaca* og *abies alba* kunne vel nu ligesaaavel som Rødgran henregnes til de indenlandske Træarter.

Foruden en mindre betydelig Skade af Oldenborrelarver i Plantestolerne har ingen kjendelig Skade været anrettet af Insekter paa Kulturer eller ældre Skov.

Græsning i Skoven har her kun været benyttet i mindre Omfang til Skovbeljentes Kreaturer, og den synes mere at have havt gavnlige end skadelige Følger for den unge Opvæxt.

Med Hensyn til Skovene Nord for Limfjorden fortjener at

bemærkes, at i alle de Skove, jeg der har haft Lejlighed til at se i Efteraaret, fandtes den unge Bøgeopvært efter forrige Aars Uldenfalb at være fremkommet langt rigeligere og at have holdt sig bedre end i Skoven Syd for Fjorden, og navnlig var dette Tilfældet i een under Stamhuset Sæbygaard hørende Skov, saavel som i Dyholm Skov, hvor Opværtten stod saa tæt og frodig, at den næppe findes bedre i nogen anden af de nyeste Skove.

Det den 10de Oktober d. A. herskende Uvejr bragte paa denne Egn et saa stærkt Snefalb, som vistnok saa Mulevende ville kunne erindre at have iagttaget saa tiblig paa Efteraaret. Skoven stod endnu med fuldt Løv, og da det havde regnet om Natten, blev Sneen hængende paa Træerne og tyngede saa stærkt, at hele Skoven efter Uvejrets Dphør var som overstrøet med nedbrudte Grene, saa at ikke en eneste Vej kunde passeres, før disse vare ryddede til Side. Næsten hvert Træ i den gamle Skov havde mistet Grene, flere hele Toppen; i den yngre Bestand fandtes mange af de smukkeste Stammer brækkede, og Opværtten var trykket ganske til Jorden; den rejste sig vel siden, men meget havde taget Skade. Dog den største Skade forarsagedes i Naaletræplantagerne, hvor saabel større som mindre Gran og Fyr overalt saaes knækkede. Alle Lært ere aldeles ødelagte, og en smuk Plantning af abies alba paa 2—3 Aars Højde var bøjet lige til Jorden, og ihvorvel den siden har hævet sig i en skraa Stilling, er det dog sandsynligt, at den af Snelæget i Vinter atter vil blive nedbøjet og næppe rejse sig mere. Den ved dette Snefalb forarsagede Skade paa Bøgestoven vil formentlig om saa Aar ikke mere kunne kjendes; men derimod vil dets skadelige Virkninger paa Naaletræskoven ikke saa snart blive udslettede. Det stærke Snefalb strakte sig ikke til Vestsjælland.

Moskov i December 1870.

Hansen.

For Vinterhalvaaret 1870—71.

Vejrlygets Bestaffenhed i den forløbne Vinter har for det buderupholmske Distrikts Vedkommende ikke udøvet nogen hindrende Indflydelse paa Skovarbejdernes Gang med Undtagelse af, at den kolde Vinter med Snelæg foranledigede en kort Tid i Februar Maaned en Standsning. Først i Skoven var godt det meste af Vinteren, men meget glat af Is, og da der udenfor Skoven var bar Jord foranledigede dette, at saa Bønder lode deres Hestes Beslag stærke, og Skoveffekternes Vortførelse traf derfor ualmindelig langt ud paa Foraaret.

Salg af Træ paa Roden var i denne Vinter ikke gun-

stigt, og der afhændedes et mindre Kvantum end i de foregaaende Aar, mest paa Grund af de for Træskoarbejderne ugunstige Konjunkturer; gjennemsnitlig opnaaedes der 5 Rd. 48 β pr. Fav. Derimod fandt Gavntræklodse god Afsetning til Træarbejdere i Kjøbstæderne, og dette Træ betales med 20—24 β pr. Rbd. Brændesalget var ligeledes meget heldigt; Klobbrænde, som i Efteraaret betales med rigelig 6, Knudebrænde omtr. 5, Fagotter 4—5 og Pindebrænde omtr. 2 Rd. pr. Fav. kostede i Januar omtrent henholdsvis 8, 6, 6 og 2 $\frac{1}{2}$ Rd. pr. Fav. Disse paa dette Distrikt saa ualmindelig gode Priser kunne vel for en Del tilskrives den strænge Vinterkulde; men den væsentligste Indflydelse paa samme udøver dog utvivlsomt Jernbanen, der saa betydelig har lettet Transporten og hidsfører Kjøbere saavel fra fjernere som nærmere liggende Byer.

Paa dette Distrikt foretages al Plantning og Saa-ning om Foraaret, efterat alle Kulturforberejdelser ere udførte den foregaaende Sommer eller om Efteraaret. Disse Arbejder lede nogen Standsning af Snefaldet i Oktober, dog blev det Fornødne for største Delen tilendbragt inden Vinteren. De unge Kulturer have lidt en Del af Nattefrosten i Marts og April, mest de paa Græsplæner udsatte Planter, hvorimod Plantningerne paa Lyngbund tilhyneladende ikke have lidt nogen Skade. I Planteskolerne have navnlig Frøbedeplanterne faaet et rødlig og svagt Udseende, som dog nok vil forvindes, naar Sommeren bliver gunstig for Plantevæksten.

Af Musene har ingen Skade været at bemærke paa Bøgeopvæksten, derimod har Vildtet i den forløbne Vinter mere end almindelig fundet Behag i at afbide alle Slags unge Naaletræer, og for at ikke Planteskolerne aldeles skulde blive ødelagte, blev man nødt til omhyggelig at tildække alle Plantebede med Gran og Enebærriis.

Af Skothyerier er her ingen foresalden. Til Oldenhøst er der her i Stoven ikke mindste Udsigt iaar.

Moskov i Maj 1871.

Hansen.

Fra Midtjylland.

Den nu forløbne Vinter har været ualmindelig gunstig for Skovning og Transport af Træeffekterne. Paa Brændepriisen derimod kan jeg ikke skjønne, at den vedholdende Vinter har øvet nogen direkte Indflydelse, da de iøvrigt upaaklagelige Priser allerede i det Væsentlige vare fastslaaede, inden Frosten begyndte, uden at nogen

Stigen i Prisen kan paavises henimod Vinterens Slutning. Grunden til de, i Forhold til ifjor, uægtelig højere Priser, troer jeg snarere maa søges i den Omstændighed, at de gamle Beholdninger gik stærkt med ifjor.

Af Bøgekloubrende ere nogle mindre, fjorskovede Partier, der fandtes paa Steder, som laa temmelig uheldig for Affættningen, folgte pr. Auktion til en Pris af omtrent 6 Rd., hvorimod vi for Bøgefagot af Aarets Skovning have naaet pr. Auktion noget over 6 Rd., ligesom almindelig firkløvet Bøgebrænde er folgt underhaanden i Skoven til en omtrentlig Pris af 7 Rd. Bøgebøddertræ har kostet 11—13 Rd. pr. Favn i Skoven. For at bevare Kvæset i de unge Bøgebevørgninger er i de senere Aar Toppen ved Gjennemhugning ikke lagt i Bunker, men derimod — selv om det kun er 1 Tomme tykt — sat i Favn (selve Riset bliver da liggende spredt i Bevørgningen); for en saadan Favn Bindefagot (fra 3—1") have vi naaet en Pris af indtil 22 Rd. , gennemsnitlig 16—17 Rd.

Bore Maaletræpriser have i Aar for det meste været upaaflagelige, hvilket maaftte væsentligst har sin Grund i, at der paa de Affættingssteder, der ligge saa nær ved det anlagte Tagspaansværeri, at Transporten til samme har kunnet betale sig, er faldbudt forholdsvis meget lidt, hvorimod man paa Steder, hvor større Partier, navnlig Lægter have været tilbudt, har maattet tage til Takke med Priser, der vare omtrent 15 pCt. under de tidligere.

Selve Vinteren kan ikke siges at have øvet nogen isjænsfaldende Indflydelse paa Plantningerne, derimod er det utvivlsomt, at det usædvanlig barske Vejr, vi have havt i hele April Maaned, har skadet de yngre, fritliggende Kulturer ikke saa lidt; ja endogsaa Frøbedsplanter af Rødgran i Planteskoler, have i den sidste Maanedes Tid antaget et røbligt Skjær.

Da den største Del af November Maaned var mild, kunde Efteraarplantningen fortsættes omtrent hele denne Maaned. Der er indplantet en hel Del 1aarige Bøgeplanter i en mislykket Besaainingshugst ved det af mig konstruerede Plantejern (tidligere omtalt i Tidsskriftets 4de Binds 7de Hefte); samme Instrument er i Efteraaret ogsaa benyttet ved Udplantning paa meget lette Sandjorder af 2aarige Rødgransplanter, som have overstaaet Vinteren meget godt, da de have fundet Beskyttelse under Sneen, der er haaret op af det lange Græs, der bedækker Kulturpladsen.

Af Musefskade har jeg endnu ingen væsentlig opdaget, men jeg frygter for, at man, naar Løvspringet indtræffer, nok vil faa Bished for, at den alligevel har fundet Sted, da der efter mit

Stjønnende ikke foreligger nogen rimelig Grund til at tro paa deres pludselige Formindskelse, navnlig i en Vinter som den sidste, hvor Musene ikke have havt synderlig anden Næring end Plantebele.

Kronvildt har i Aar anrettet mindre Skade end tidligere, sandsynligvis foranlediget dels deraf, at det er blevet ligesvem efterstræbt, uden at just Vildtstanden kan siges at være aftaget, dels deraf, at de Bevozninger, hvor det i den senere Tid har huseret værst, ere blevene gjennehuggede, hvorved disse altfaa ikke afgive et saa trygt Opholdssted for Vildtet som tidligere.

Kraghlund d. 14de Maj 1871.

Dahlstrøm.

Fra det sydlige Jylland.

For Sommerhalvaaret 1870.

Uagtet Sommeren 1870 maa betegnes som tør og altfaa er den 3die tørre Sommer, vi have havt i Nød, saa har den dog, paa enkelte mig bekendte Undtagelser nær, vistnok i Almindelighed givet os mere Bæde end de to forudgaaende, en Omstændighed der ikke har været uden Indflydelse paa Stovens Tilvæxt i Sommer, i det mindste i de Egne, for hvilke et tørt eller fugtigt Aar har mest Betydning i saa Henseende, nemlig Hebeegnene. Ved Naaletræstovene, som her spille Hovedrollen, ere Tilvæxtforholdene for et enkelt Aar ved en løs Betragtning lettere at bedømme end ved Løvstovene, idet Naaletræernes tydelig fremtrædende Topstueb afgive en ret god Naalestok, i alt Fald for Højdevæxten, og naar man seer hen til denne, maa det indrømmes, at den afvigte Sommer har været gunstigere end de to forudgaaende, navnlig end 1869, om den end er langt fra at have hørt til de gode. Topstubbet anseer jeg imidlertid ikke for det eneste Tegn, hvorfra man strax kan slutte sig til en Naalestovs Sundhedstilstand. Man har i saa Henseende ogsaa en Vejleder i Stovens mørkere eller lysere Farve, og fra den at slutte maa man ogsaa tillægge sidstafvigte Sommer en god Virkning, idet det lyse Farveanstrøg, som ikke blot de unge Kulturer, men ogsaa 20—25aarige Bevozninger havde faaet isjor, og som utvivlsomt maa tillægges en ved Mangel paa Regn foranlediget Standsning i Væxten, iaar er blevet afløst af den mørkere Farve, der tyder paa større Velbefindende og Kraft.

De i Foraaret udsorte Beplantningskulturer have for saa vidt holdt sig godt, som der i Almindelighed kun behøves

faa Efterbedringer i dem, men ellers kan man just ikke rose de unge Planter's Væxt. Regnen kom tidsnok til at holde dem ilive, men for sent og for sparsomt til at hindre en Standsning i Væxten, som de i Midten af Juli faldende Regnbyger ikke kunde raade Bod paa. Det samme gjælder egentlig for Udpriklingsplanterne i Planteskolerne, der vel have holdt Livet, men ikke ere voxede godt til. Derimod ere Frøbedene her af alle Slags fortrinlige; dem har det været lettere ved kunstig Beshyning at bevare den nødvendige Fugtighedsgrad, selv uden Banding, som man ikke skal foretage uden som yderste Nødhjælp. Der blev iaar tilsendt mig fra Baldemarslund Hjergsfrø dels af indenlandsk, dels af udenlandsk Aal, og jeg kan til Ære for vor egen Frøavl meddele den Oplysning, at det hjemmeavlede Frø har leveret ligesaa kraftige og mindst 25 pCt. flere Planter end det udenlandsk.

En Kultur, der synes aldeles upaavirket af Tørken, er en 2aarig Rødgranplantning i reolgravet Ford i Frederikshaabs Plantage, der for Øjeblikket tegner forbausende godt, men da det er for tidlig endnu at dømme sikkert om den, skal jeg ikke omtale den videre denne Gang.

I Lovkovene har naturligvis sidste Aars overordentlig rige Oldenhøst givet Anledning til omfattende Kulturarbejder i hele forrige Vinterhalvaar og sidste Foraar. Hvad man ikke ved Hakning, Harvning og deslige kunde faa besørget af den Slags Arbejder i Efteraarssmaanederne, blev i Vinterens Løb ved Spaden (Hulle- eller Killegravning) forberedt til Udsaanningen af indsamlet Olden i Foraaret. Kulturen med Spaden er selvfølgelig den kostbareste, men ogsaa den sikreste, da Planterne i gravede Huller og Kiler ikke blot blive kraftigere, men ogsaa bedre modstaa Tørens Indvirkning, hvortil kommer, at man, ved at faa i passende Tid, er i Stand til at sikre sig imod Musenes og nogenlunde imod Nattefrostens ofte uheldbringende Indflydelse. De betydeligste Oldenkulturer, der iaar ere komne mig for Øje, ere udførte i Vejle Kjøbstads Skove. De ere udelukkende foretagne ved Hakning og have overalt havt det ønskelige Udfald. Man kan i Almindelighed sige, at Oldenaaret har i hele det sydlige Jylland haaret overordentlig rige Frugter. Oldenen var af ualmindelig god Bestaafenhed, idet næsten hvert Frø var spiredygtigt, og den langt hen paa Foraaret vedholdende Vinter og Kulde voldte, at den ikke spirede for tidlig.

Iblandt Opvæxtens Fjender maa fornemlig nævnes Musene, der flere Steder, saaledes ogsaa især i Vejle Kjøbstads Skove, have anrettet ikke ubetydelig Ødelæggelse. Den Frygt for et

Angreb paa Randbøl Distrikts Naaletræbevojringer, som Forekomsten af enkelte Exemplarer af *Lyda alpina* ifjor indgav mig, har lykkeligvis ikke viist sig begrundet. Jeg har i Insektets Flyvetid iaar ikke kunnet finde et Æneste. Ikke heller har Granlusen, der af Overretssjagfører Morvilles Beretning til Tidsskriftet sees at være optraadt ualmindelig stærkt i Viborg-egnen, her viist sig hyppigere end den plejer, det vil sige: den har været uden Betydning.

Af Naaletrækulturer fra sidstafvigte Foraar, skal jeg nævne Saaninger med den rosenste Maskine, der med højst ulige Held ere udførte paa 4 forskjellige Steder, nemlig paa Randbøl Distrikt, i Hovborg og Starup Plantager og i Stilde Krats Plantage. Imedens Saaningen er meget vel lykket paa de to sidstnævnte Steder, er den aldeles mislykket i Hovborg Plantage og kun tildels lykket paa Randbøl Distrikt. Et saa afvigende Udfald maa nærmest tilskrives Vejrligsforholdene: det mere eller mindre heldige Tidspunkt, da Regnbyggerne ere indtrufne. At Skylden ikke godt kan tilskrives de anvendte Maskiner vil kunne skjønnes deraf, at en og samme Maskine er brugt ved Randbøl og Stilde Krat og en anden ved Hovborg og Starup, hvortil kommer, at en og samme Mand har betjent de to Maskiner paa de 3 sidstnævnte Steder. Ved Give Plantage er iaar ligesom ifjor udsaaet Granfrø i gravede Huller paa en Strækning af omtr. 10 Tdr. Land. Det saaebe Frøkvantum har udgjort omtr. 4 Pd. pr. Td. Land, og Udfaldet har været meget tilfredsstillende.

Imedens Aaret ifjor bragte en forbausende rig Høst af de allerfleste af vore almindeligste Træsarters Frø og Bær, er der iaar kun meget sparsomt heraf paa denne Egn. Bogolden existerer slet ikke, Algern og Rødgranfogler i ringe Mængde.

Stormene i dette Efteraar, navnlig d. 10de Oktober og 13de November, have foranlediget flere Vindfælder i Naalestovene paa denne Egn end i noget tidligere Efteraar. Stormen d. 10de Oktober begyndte om Morgenens fra NNO. og gik om Eftermiddagen om til NB. Den var ledsaget af Tøfne, der hængte sig fast i Trætoppene, hvilket foranledigede, at det blev vanskeliggere for Træerne at staa imod. Stormen d. 13de November blæste her fra SO. og var stærkest Kl. 9 Formiddag. Skjønt ogsaa den var ledsaget af Sne, har den dog ikke kastet saa mange Træer over Ende som dens Forgjænger, men den varede ej heller saa længe.

Gjøddinggaard den 30te November 1870.

J. Bang.

Fra det østlige Jylland.

Vejrtilstanden har i det Hele taget være gunstigt for Skovningen, som kun er bleven afbrudt nogle Dage først i Febr. formedelst Storm og Sne. — I denne Egn har Snelaget ikke været saa betydeligt som andre Steder, hvorfor der heller ingen væsentlige Hindringer har været for Transporten af Skoveffekterne. — Hvad Priserne angaa, have disse vel været noget bedre (ikke meget) end ifjor, men langt fra saa gode, hverken hvad Salget af Træer paa Roden angaaer, Udbugst eller opstøvet Kløvebrænde, som for 2—3 Aar siden, hvilket væsentlig hidrører fra den Mængde Tørv, der i de sidste tørre Sommer er bjerget, og fra den mindre gunstige Høst.

Den ældre Skov paa denne Egn har ikke lidt noget ved Storm eller Snetryk, hverken Løvtræer eller Naaletræer; derimod have de sidste paa mange Steder, især paa Bakkefraaninger, lidt betydelig ved Snelaget, ligesom ogsaa Stormen d. 9de og 10de Okt. har huseret slemt i flere Skove Nord- og Vestpaa.

Hvad de unge Kulturer angaa, synes ikke Vejrtilstanden i afgivte Vinter at have skadet dem, saavidt endnu kan skjønnes, men Alt er i dette Foraar langt tilbage, saa at man egentlig blot med Sikkerhed kan sælbe nogen Dom om Naaletrækulturene, der tegne godt, især Bjergfyrren *pinus montana* og den østerrigiske Fyr, selv paa meget udsatte Steder og mager Bund. Hvidgranen (*pinus alba*) har ogsaa bevaret sine friske grønne Naale trods den strænge Kulde lige ud imod Havet, altsaa stærkt udsat for Vinden, men den kræver noget bedre Bund end de tvende foregaaende Sorter. Derimod har Rødgranen og den alm. Fyr (*p. sylvestris*) ligesom tidligere ogsaa i denne Vinter vist sig som ikke haardføre Træsarter, idet ikke saa, navnlig Rødgranplanter, saavel ældre som yngre, ere gaaede ud, hvor de ikke have staaet fuldkommen i Læ, været udsatte især for Nord- og Vestenvinden.

Musene have gjort megen Skade i denne Vinter, især paa de unge Bøge- og Askkulturer, idet de have afgraven Barken rundt om Stammen. I nogle Askplantager i min Skov have de ikke blot afædt Barken paa den nederste Del af Stammen, men fortsat dermed lige til Toppen paa unge Træer indtil en Højde af 6 Alen, hvad jeg ingeninde tilforn har seet, og jeg antager, at disse ere ødelagte, skjønt Askten er kraftigere til at modstaa Musenes Angreb end de unge Bøge, der i Reglen gaa ud, saasnart Barken omkring Stammen lige ved Jorden afgraves.

Vilttet (Raadhr og Harer) har ligeledes meget beskadiget

mine Kulturer i denne Vinter ved deres Afbid af Toppen. De Plantninger, som have lidt mest, ere Ege, Aft og Ahorn af Løvtræer, og af Naaletræer Rødgran, alm. og østerrigsk Fyr. Derimod have de unge Bøge og Elle (Rødel og Hvidel) ikke lidt ved Bildtets Bid, hvilket ligeledes gjælder Hvidgranen, som de ikke røre, formodentlig paa Grund af dens ejendommelige Lugt, og, saavidt jeg veed, heller ikke Bjergfyrrer, hvad jeg dog ikke med fuld Bestemthed tør paastaa, da jeg har mine største Plantninger af denne Træsart paa Steder, hvor Bildtet ikke saa meget opholder sig paa den Tid, hvor det er værst til at gjøre Fortræd; men det er dog formedelst Naalenes Bessaffenhed ikke rimeligt, at Bjergfyrrer er udsat for Angreb af Raadhr og Harer.

Skothyerier sse sjældent i denne Egn, kun Smaarapsrier, der ikke have synderlig at bethde. Derimod lider man mere ved at unge Træer brækkes over, hvor de staa i Nærheden af Beje, hvilket sseer enten af ligefrem Ondskab eller Raadhed og Børnestreger.

Det er vanskeligt endnu at kunne have nogen Mening om, hvorvidt der er Udsigt til god Oldenhøst, eller rigelig Høst af andet Skovfrø. Elmen synes at være rigtbærende.

Rugaard d. 10de Maj 1871.

Mourier=Peteresen.

Fra Bornholm.

Vi havde sidste Vinter her paa Bornholm, som vel overalt i Norden, et meget strængt Vejr. Frosten var i lang Tid særdeles vedholdende og meget haard. Sneen laa højt overalt, baade i og udenfor Skovene, og det er næppe over en Maaned siden, at de sidste Nester forsvandt fra Bjergkløfter og Hulveje.

Indtil Frosten indtraf, fortsattes Plantning og Hullegravning, og da Vinteren for Alvor indtraadte, paabegyndte Skovningsarbejderne. Sneen kom til god Nytte, for saa vidt som det ved dens Tilstedeværelse blev muligt at saa Fældningen fuldført og alt større Træ baaret ud af Hugsterne uden derved i mindste Maade at behøve at bestabige Opværten, som dækkes af det alenhøje Snelag. Overalt i Granskovene, hvor der skulde lysnes for den underplantede eller undersaaede Væg, kom Sneen i særdeleshed til god Nytte, og det vilde være særdeles heldigt, om man hvert Aar kunde gjøre Regning paa et jævnt, ej for tyndt Snelag en Maanedstid af Vinteren. Det er imidlertid en Selvsølge, at selve Skovningsarbejdet besværliggjordes en Del af den megen Sne, men jeg troer dog, at Fordelen opvejer Besværlighederne,

naar Sneen ikke ligger for længe. Den har ikke forvoldet nogen Skade i Form af Afbrækning af Stammer og Grenene, og i Henseende til Transport af Skoveffekter har Slædeføret ingen Betydning hos os, idet Bornholmerne hverken have deres Slæder indrettede saaledes, at de kunne bruges til Lømmetransport, eller i det Hele have nogen særlig Evne til at manøvrere med Kjøretøj i en Skov. For at lette Afhentningen lod jeg afholde en Skovauktion i Februar, netop da Vinterføret var allerbedst, men de fleste Kjøbere lode Effekterne ligge til Sneen var borte.

Harerne og Musene have anrettet en Del Skade paa Bøgekulturerne og den naturlige Opvært af denne Træart, ligesom ogsaa de første have været meget nærgaaende i Plantestoler og Haver, hvor de dels have bidt Planterne tværs over, og dels afsnavet Barken. Det er ganske kuriøst nu at se Grenene paa flere Aften høje Træer være aldeles barkløse til Følge af Harernes Udelæggelse, da Sneen laae. Uagtet Rævenes Talrighed, synes Musene dog at tiltage i Mængde her i Almindingen, og det vil vel nu vise sig, hvad Virkning Kreaturgræsningens Ophør i denne Henseende vil faa. Privates Kreaturers Græsning i Statskovene vil nemlig næppe faa nogen Betydning som Kulturforsølsregel; Gjennemførelsen støder paa for mange praktiske Vanskeligheder. Erfaringen fra 1868 taler i alt Fald ikke for, at Folk her paa Den ere tilbøjelige til at betale, for at faa deres Køer græsse i Statskovene, og hvad Maltekøer betræffer, er det jo ogsaa ligefrem ugjærligt at have dem borte fra Hjemmet.

Rømersdal d. 2. Juni 1871.

Brüel.

Rettelse. I de sidste Skovbrugsberetninger i forrige Bind staaer Side 551 i sidste Linie „opædte“ istedetfor „afædte“.